

Klaipėdos
universitetas

Geografija ir Baltijos jūra: Kiek jūros yra geografijos pamokose?

Doc. Dr. Greta Srėbaliėnė
Klaipėdos universitetas
Jūros tyrimų institutas
greta.srebaliene@ku.lt

Vilnius
2024-09-20

Kas mes?

Klaipėdos universiteto Jūros tyrimų institutas

TYRIMŲ GRUPĖS

Biologinių invazijų ir aplinkos genetikos tyrimų grupė

Modeliavimo

Dugno buveinių ekologijos tyrimų grupė

Jūros ir pakrančių valdymo tyrimų grupė

Vandens biogeochemijos ir ekosistemų funkcionavimo tyrimų grupė

Vandens išteklių, žuvininkystės ir akvakultūros tyrimų grupė

Vandens transporto ir oro taršos tyrimų grupė

Aplinkos nuotolinių stebėjimų ir vandens kokybės tyrimų grupė

Pažangių inžinerinių sistemų

Planktono tyrimų grupė

BAKALAURO STUDIJOS

Gamtinė geografija ir
oceanografija

Biologija ir jūros
biotechnologija

Valstybinis kodas

6121CX014

Igyjama kvalifikacija

Fizinių mokslų bakalauras

Studijų trukmė

Nuolatinės studijos – 4 m.

Studijų programos apimtis kreditais

240

Studijų tvarkaraštis

Dieninis

Studijų kalba

Lietuvių

Dalis studijų dalykų gali būti dėstoma anglų kalba.

Papildoma informacija

Galimybė rinktis pedagoginių studijų modulį.

Klaipėdos universitetas — universitetas turintis savo laivyną

© <https://www.atviraklaipeda.lt/2022/06/28/brabander-kels-bures-tarptautineje-roskoje/>

Mokomasis burlaivis
„Brabander“

Mokslinių tyrimų laivas „Mintis“

© <https://www.facebook.com/jachtaodiseja/photos/a.142101546205786/142101536205787>

Jūrinė jachta „Odisėja“

Vandenyno raštingumas

Ocean Literacy for All

A toolkit

IOC MANUALS and GUIDES, 80

Regional
Bureau
for Science
and Culture
in Europe

Intergovernmental
Oceanographic
Commission

Sustainable
Development
Goals

© UNESCO 2017

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/igo/>

In order to develop relevant formal, and non-formal, educational paths which tackle the current ocean sustainability challenges, all educational institutions – from preschool to tertiary - can and should consider it their responsibility to deal intensively with matters of sustainable development and to foster the development of sustainability competencies.

However, when it comes to marine education, various issues are described in literature.

The field of research in marine science education is still relatively new and undeveloped. So far, not much interest has been given to publishing research in marine education [3].

This lack of research in the field of marine education can be associated with some of the main challenges of marine education. First and foremost, in many regions, the

ocean is not included as part of schooling [4], [5], [6]. This challenge can partially be understood as a result of the difficulty of accessing the ocean. Few people live close to the ocean, which brings about a situation where first-hand exploration of the ocean as part of formal instruction becomes a challenge in terms of time, safety and budget [4]. Even when citizens are on the seashore, most of the marine environment remains hidden under the surface and far away from the coasts, leading to a situation where only a small fraction of the marine diversity and processes can be encountered and directly experienced. As expressed by Longo and Clark the ocean is commonly viewed as something far removed from human society. In some ways, it is deemed “out of sight, out of mind” [7].

Vandenynai dažnai nėra įtraukiami į mokymo programas.

Dažnai jūrinis ugdymas yra nepasiekiamas moksleiviams dėl tolumo atstumo ir ekonominių priešasčių.

Vienas iš siūlomų sprendimų, kurie gali padėti įtraukti jūrinį ugdymą, taikyti šiuolaikines skaitmenines priemones pamokose.

6 klasė

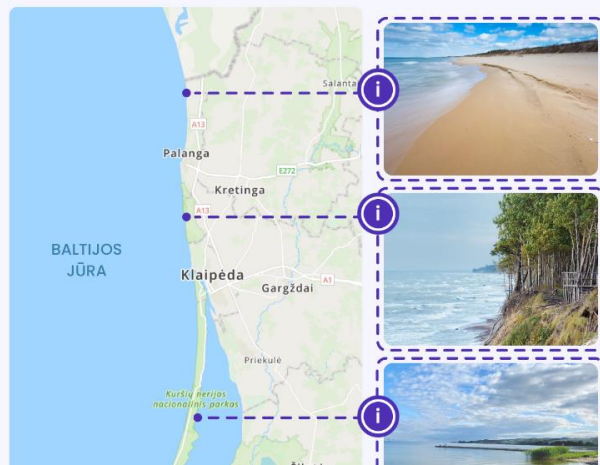
←
Suskleisti

- Lietuvos geografinis pažinimas
  - Kraštovaizdis
  - Lietuvos gamtos turtai
  - Lietuvos vidaus vandenys
- Mokymosi objektai
- Vidaus vandenys
  - Ežerai
  - Tvenkiniai
  - Upės
  - Upės baseinai ir upynas
  - Upės slėnis
  - Upės dalys
  - Baltijos jūros krantas Lietuvoje
  - Lietuvos pajūrio kraštovaizdis

Užduotys

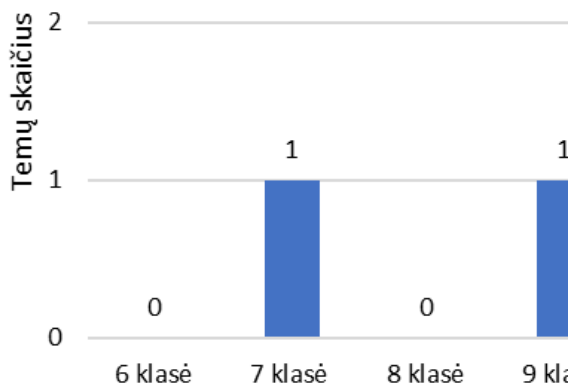
Baltijos jūros krantas Lietuvoje

Vakarinę Lietuvos dalį skalauja Baltijos jūra. Pajūrio ilgis – apie 90 km. Pietinę dalį jė susiformavusi Kuršių nerija (pusiasalis), kuri atskiria Baltijos jūrą nuo Kuršių marių. Kuršių marios kartais laikomos Baltijos jūros įlanka. Lietuvoje vyrauja nuožulnūs, smėlioti krantai ir tik šiauriau Klaipėdos miesto yra skardžių (pvz., Olando kepurė).

umokose

jūros ekosistema ir Kuršių nerija jūros raida

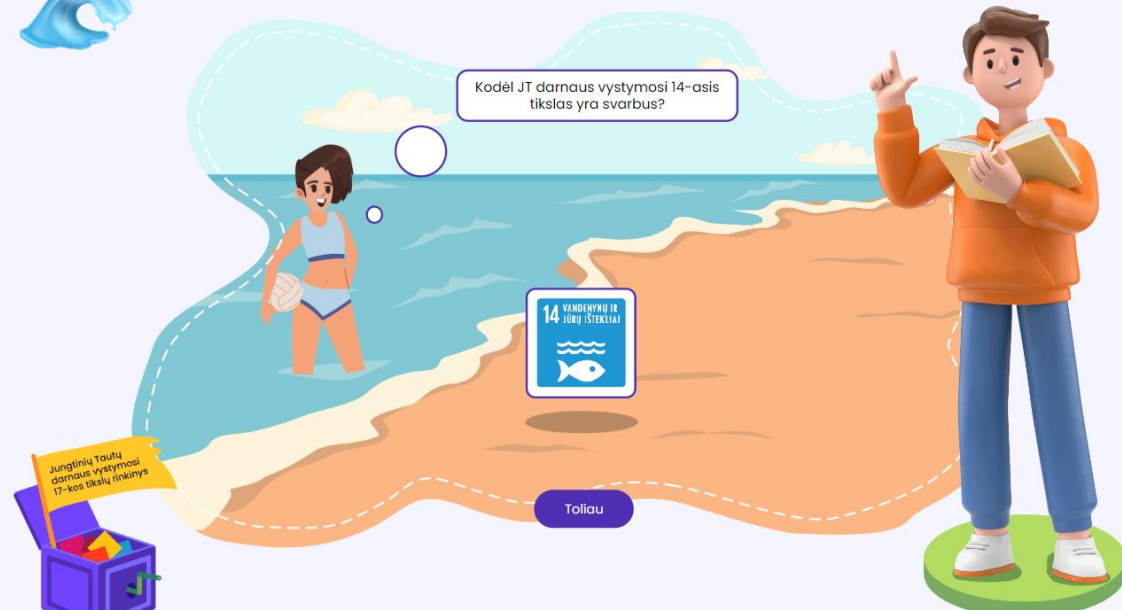
Baltijos jūros tematika ugdym
bet minim

7 klasė

←
Suskleisti

- Europos Sąjungos reikšmė Lietuvai ir valstybėms narėms
  - Lietuvos klimatas ir orai
  - Baltijos jūra
- Mokymosi objektai
- Baltijos jūros geografinė padėtis ir gamtiniai ypatumai
  - Baltijos jūros reikšmė Lietuvai
  - Baltijos jūros tarša
- Užduotys
- Kūrybinė užduotis
  - Užduočių rinkinys
  - Įsivertinkite!
  - Sąvokos
  - Šaltinių sąrašas

Baltijos jūra

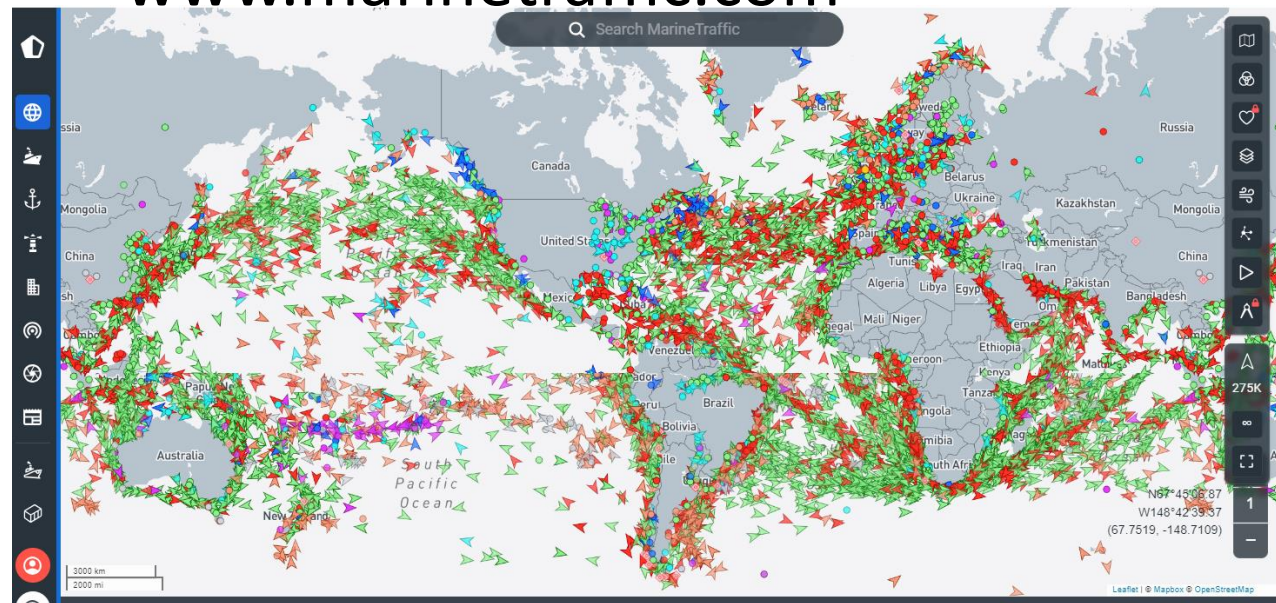

Skaitmeninės priemonės ir jų galimybės.

Baltijos jūros ekologinės problemos:

- Didėjantis jūros panaudojimas laivybai.
- Naftos transportavimas ir su ja susiję taršos pavojai.
- Didėjantis invazinių rūšių skaičius.
- Plataus masto komercinė žvejyba.
- Pokaryje nuskandinti cheminiai ginklai.
- Maisto medžiagų, kurios skatina eutrofikaciją, ir toksinių chemikalų patekimas iš upių.

www.marinetraffic.com

Stebėkite laivybos procesą gyvai!

Nevietinių rūšių plitimas!

HELCOM

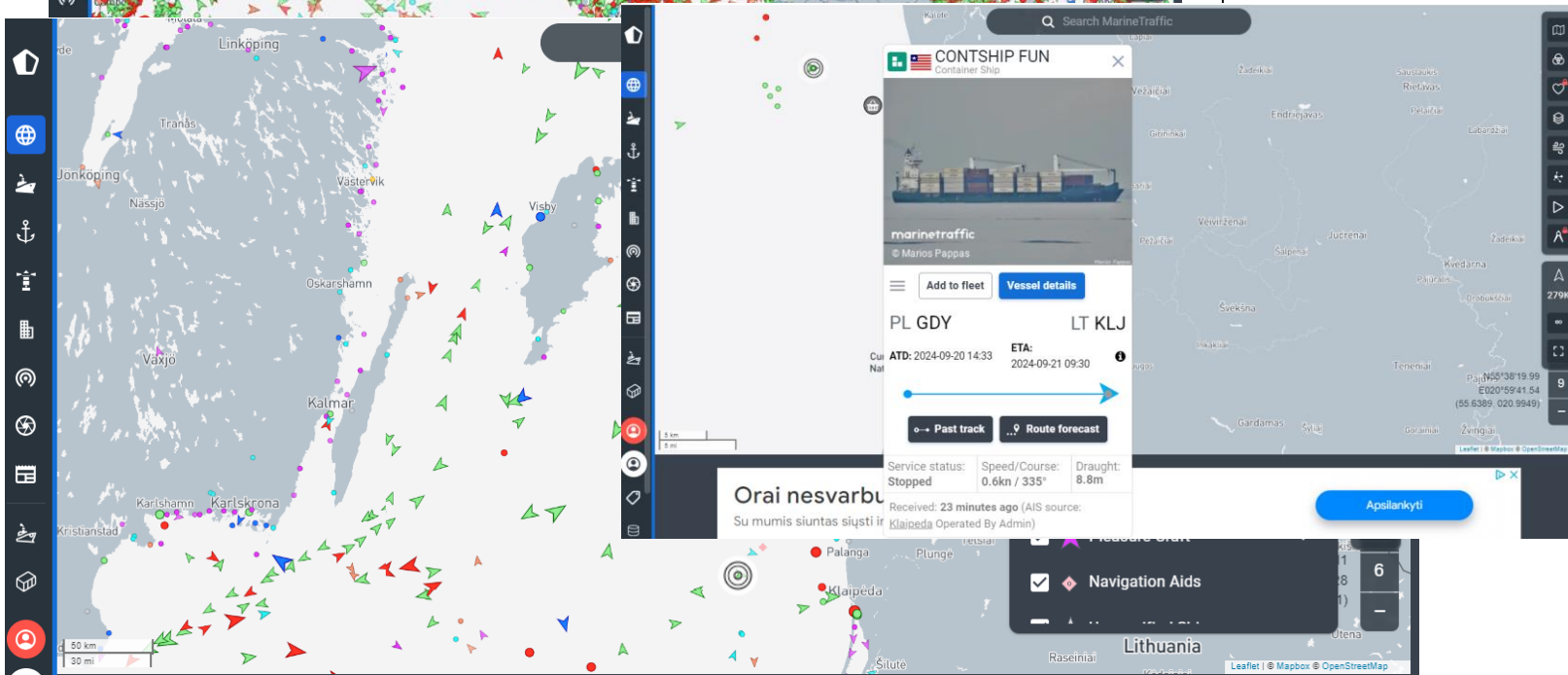
Laivybos intensyvumas Baltijos jūroje ir kituose regionuose
<https://maps.helcom.fi/website/mapservic>

KLAIPĖDOS „VĖTRUNGĖS” GIMNAZIJA

JOS JŪROS LAIVŲ INTENSIVUMAS

laivybos intensyvumo dalyko praktinis-tiriamasis darbas

Geografija ir Baltijos jūra. Kiek jūros yra geografijos pamokose? G.Štebaitis

HELCOM

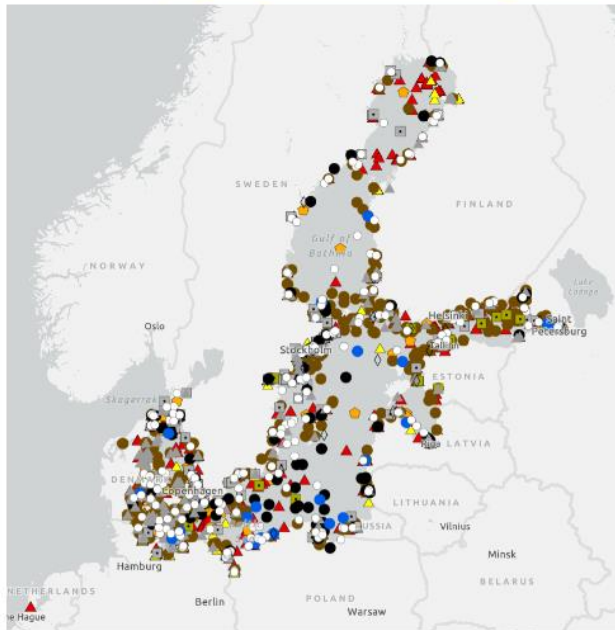
Naftos transportavimas ir su ja susiję taršos pavojai.

<https://maps.helcom.fi/website/mapservice>

Tyrimo metodika ir tiriamasis objektas

Šio tyrimo objektas – naftos išsiliejimai Baltijos jūroje HELCOM Maps

(Žemėlapis nuotrauka iš <https://maps.helcom.fi/website/mapservice/>)

Naftos išsiliejimai pagal HELCOM MAPS duomenis

KLAIPĖDOS „VĖTRUNGĖS“ GIMNAZIJA

1eko1 klasės mokiniai

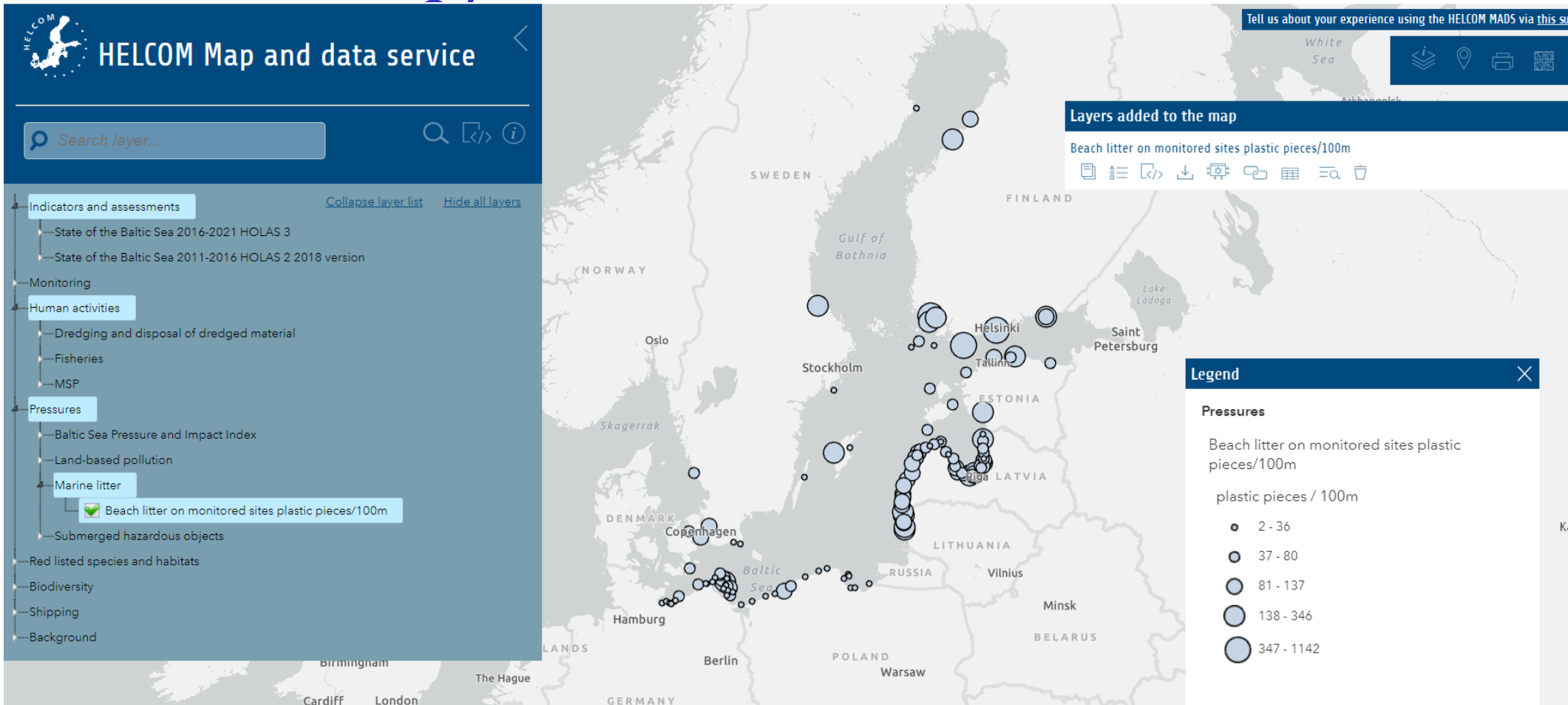
NAFTOS IŠSILIEJIMŲ BALTIJOS JŪROJE IŠ LAIVŲ ANALIZĖ

Baltijos jūros ekosistemos dalyko praktinis-tiriamasis darbas

HELCOM

Šiukšlių kiekis Baltijos jūros paplūdimiuose

<https://maps.helcom.fi/website/mapservic>

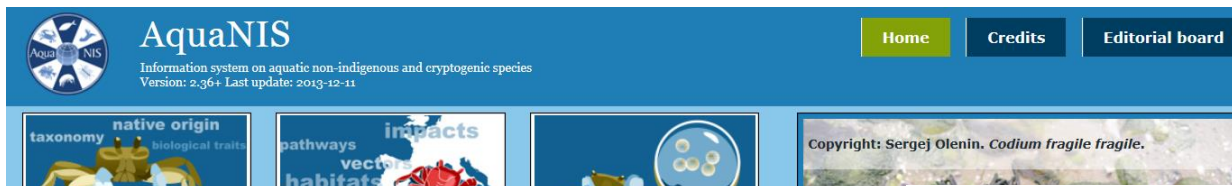

Vandens svetimkraščių rūšių informacinė sistema – AquaNIS

<http://www.corpi.ku.lt/databases/index.php/aquanis/introductions/open/fl/D>

Suteikia papildomą tiriamąją vertę sukauptiems duomenims apie svetimkraščių rūšių taksonomija, biologinės savybės, kilmės regionus, introdukcijos

- Public domain
- ▶ Home
  - ▶ Species accounts
  - ▶ List of species
  - ▶ Introduction events' accounts
  - ▶ Ports
  - ▶ Data coverage
  - ▶ Search

Public domain: Introduction events' accounts (236 / 5524)

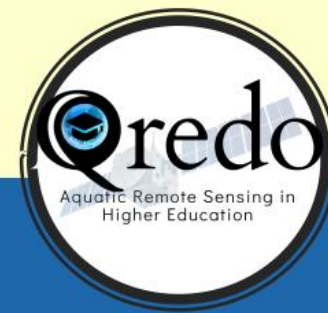
Species	Recipient region	Date of the first record
Darcythompsonia fairliensis	Ukraine / Black Sea	2009
Darwinella australiensis	Australia / Bass strait	1885
Darwinella gardineri	Australia / Bass strait	1981
Dasya baillouviana	Denmark / Baltic Sea	1961
Dasya baillouviana	Denmark / North Sea	1961
Dasya baillouviana	Germany / Baltic Sea	1961
Dasya baillouviana	Germany / North Sea	1960 - 1969
Dasya baillouviana	Netherlands	1950
Dasya baillouviana	Norway / North Sea	1966
Dasya baillouviana	Portugal / Azores	1997
Dasya baillouviana	Sweden / North Sea	1940 - 1952
Dasya sessilis	France / Biscay Gulf	2005
Dasya sessilis	France / Western Mediterranean	1984
Dasya sessilis	Netherlands	2003
Dasya sessilis	Portugal / Iberian Coastal	From 1989

Nuotolinių tyrimo metodų taikymas – pradžiamokslis knyga

Guide to Remote Sensing Applications for Aquatic Environment Monitoring

TOMA DABULEVIČIENĖ | DIANA VAIČIŪTĖ | EDVINAS TIŠKUS
JONAS GINTAUSKAS | RASA IDZELYTĖ | MARTYNAS BUČAS

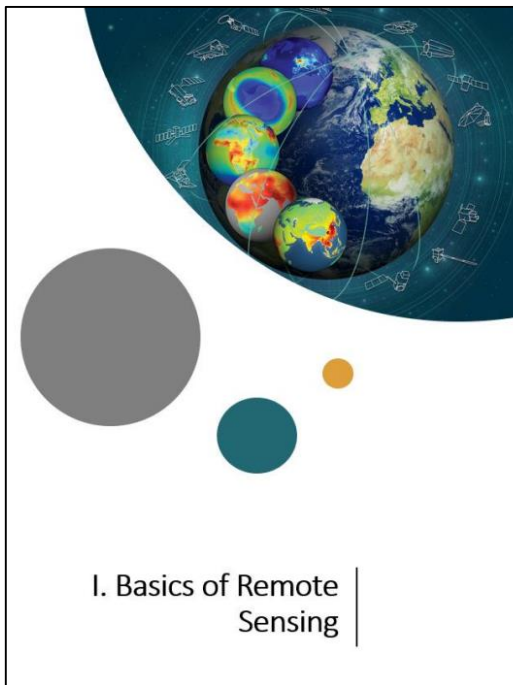
2023

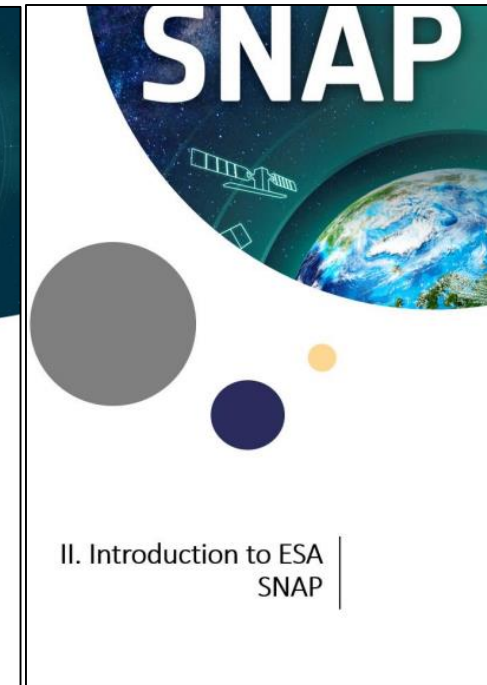
Pradžiamokslis knyga

Contents

I. Basics of Remote Sensing	8
Optical data	13
Thermal Infrared Remote Sensing data	19
Passive Microwave Remote Sensing of SST	19
Synthetic Aperture Radar	21
Unmanned Aerial Vehicles (UAVs)	22
II. Introduction to ESA SNAP	24
General tools and steps of satellite data processing	26
SAR image processing workflow	33
III. QGIS for Remote Sensing Data Analysis and Visualisation	40
Data import	43
Transform raster values (cell analysis)	49
Spatial statistics	50
Time statistics	58
Reclassify raster	61
Creating a map	64
IV. Sea Surface Temperature Retrievals from Remote Sensing	77
V. Ice Cover Detection from Satellite Images	86
VI. Flood Detection Using Remote Sensing	104
VII. Remote Sensing of Chlorophyll-a Concentration Mapping	115
VIII. Bathymetry and Water Transparency Mapping	132
IX. Ship Detection Using Remote Sensing	141
References	151

I. Basics of Remote Sensing

II. Introduction to ESA SNAP

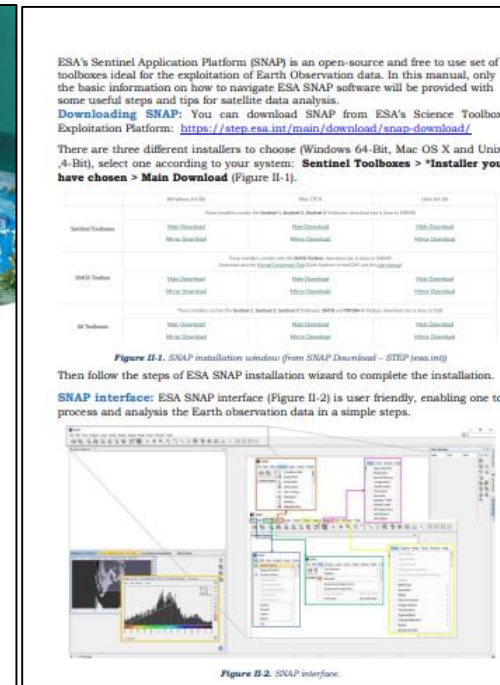

Figure II-1. SNAP installation wizard (from SNAP Download - STEP (enr.int)). Then follow the steps of ESA SNAP installation wizard to complete the installation.

SNAP interface: ESA SNAP interface (Figure II-2) is user friendly, enabling one to process and analyse the Earth observation data in a simple steps.

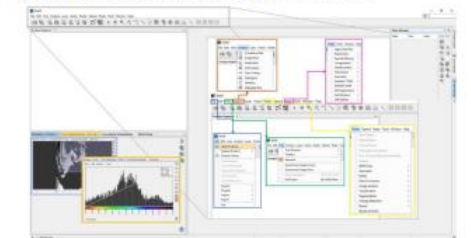
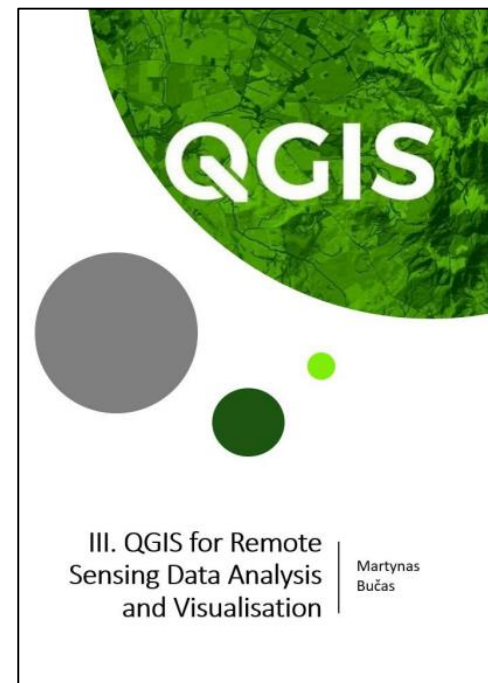

Figure II-2. SNAP interface.

III. QGIS for Remote Sensing Data Analysis and Visualisation

Martynas Bučas

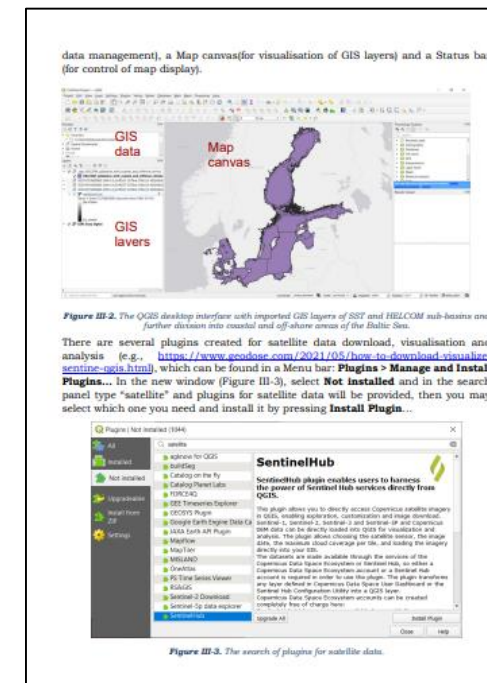
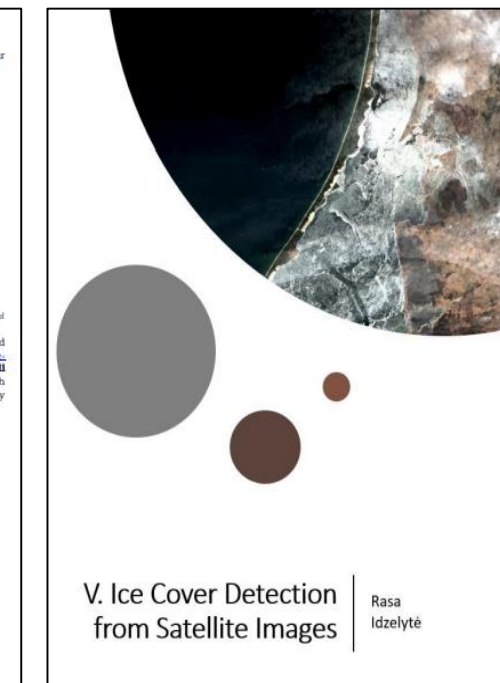

Figure III-2. The QGIS desktop interface with imported GIS layers of SST and HELCOM sub-basins and further division into coastal and offshore areas of the Baltic Sea.

There are several plugins created for satellite data download, visualisation and analysis (e.g., <https://www.geodose.com/2021/05/how-to-download-visualize-sentinel-qgis.html>), which can be found in a Menu bar: **Plugins > Manage and Install Plugins...** In the new window (Figure III-3), select **Not Installed** and in the search panel type "satellite" and plugins for satellite data will be provided, then you may select which one you need and install it by pressing **Install Plugin...**

Figure III-3. The search of plugins for satellite data.

V. Ice Cover Detection from Satellite Images

Rasa Idzelytė

BALTIC SAILOR CATALOG

Created within the project
„ECO-SHIP – environment
and maritime education of youth”
Project no. 2021-1-PL01-KA220-YOU-000029718

© Achim Egenolf
MarineTraffic.com

Lenkijos mokomasis laivas „General Zaruski“

4.5.1	Topic I: Physical oceanography and marine environment of the Baltic Sea	42
4.5.2	Topic II: Marine habitats	43
4.5.3	Topic III: Coastal processes	44
4.5.4	Topic IV: Weather routing	46
4.5.5	Topic V: Planet Earth Simulator	46
4.5.6	Topic VI: Clean beach (+ litter reporting)	47
4.5.7	Topic VII: Waste management en route	47
4.5.8	Topic VIII: Fouling organisms	49
5	Glossary	52
6	ECO-SHIP – environment and maritime education of youth	55
6.1	About the project	55
6.2	About the project partners	56
7	References	60

ECO - SHIP – jaunimo plinkosauginis ir jūrinis ugdymas (angl. ECO- SHIP – environmental and maritime education of youth)

Projekto ABC

Projekto nr. 2021-1-PL01-KA220-
YOU-000029718

Co-funded by
the European Union

Parengta mokomoji medžiaga Baltijos jūros
mokymų vadovas (angl. Baltic sailor catalog).

Vietoje išvadų

Patyriminis ugdymas – tai sėkmingo ugdymo strategija.

Įtraukti jūrines ir aplinkosaugines temas.

Suteikti galimybę kiekvienai mokyklai Lietuvoje atlikti bent vieną praktinį plaukimą į jūrą Klaipėdos universiteto laivu Brabander: matuoti, tyrinėti, žinoti !

Pamokos laive patirtis tikėtina įsimins ilgam.

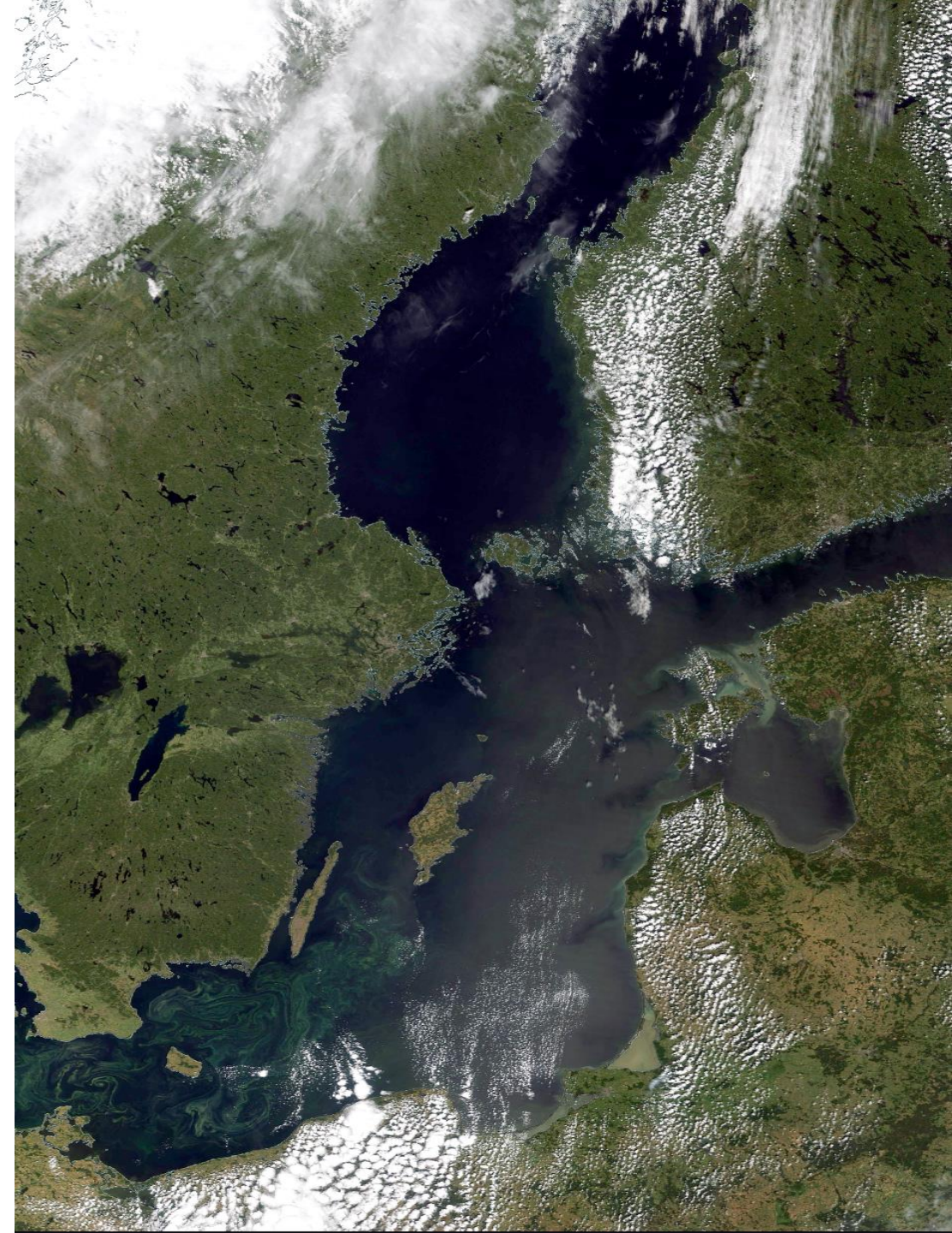
GAMTINĖ GEOGRAFIJA IR OKEANOGRAFIJA

Vienintelė studijų programa Lietuvoje orientuota į jūros mokslus (fizinę okeanografiją), apjungianti geoinformacines technologijas ir fizinės geografijos žinias mokslinėje bei praktinėje veikloje.

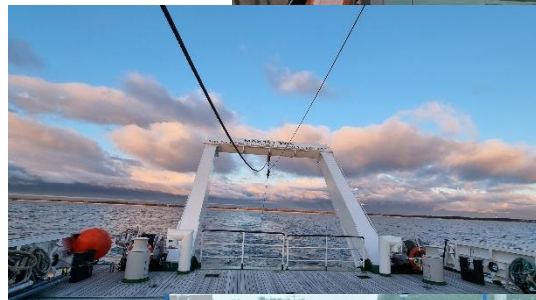
Rengiame gamtinės geografijos specialistai, įgyjantys okeanografų specializaciją.

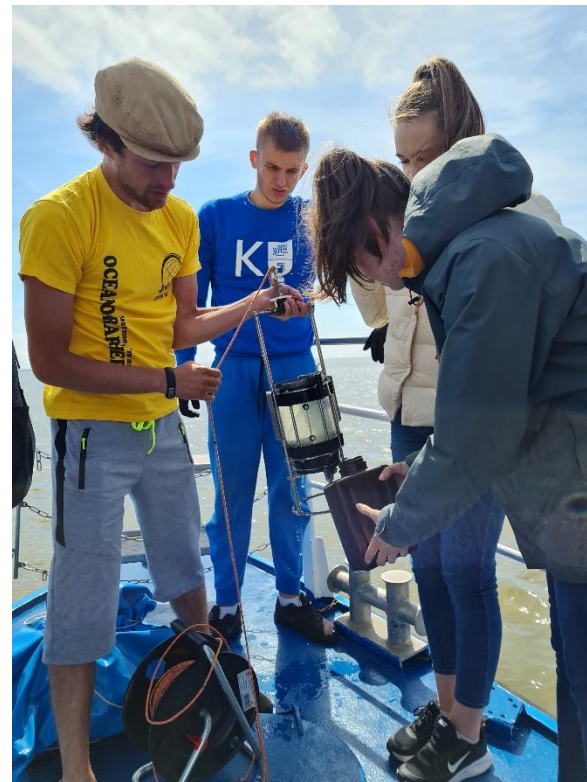
Nuo 2023 m. – galimybė papildomai rinktis pedagoginių studijų modulį ir įgyti geografijos mokytojo kvalifikaciją.

Okeanografinės
ekspedicijos
Hidrologinės praktikos:
matuoja upių ir kitų
vandens telkinių
hidrologinius parametrus

*ECO - SHIP – jaunimo
aplinkosauginis ir jūrinis
ugdymas*

Ačiū už dėmesį.

Email:
greta.srebaliene@ku.lt